

Podręcznik podstaw gramatyki niemieckiej

udostępniony przez firmę [Nahlik Software](#) z Krakowa, najstarszego
i najbardziej doświadczonego
polskiego producenta oprogramowania edukacyjnego

Podziękowania dla Pana Krzysztofa Nahlika
za udostępnienie tego nadzwyczaj cennego opracowania.

Niniejszy podręcznik był składnikiem programu
do nauki języka niemieckiego eTeacher German 3.0.

Zachęcamy do sięgnięcia po najnowszą,
w pełni multimedialną oraz rozbudowaną [wersję 4.0](#) .

reformatowanie oraz adaptacja do nowej ortografii niemieckiej: Marcin Perliński

Spis treści

Rodzajnik
Rodzajnik określony
Rodzajnik nieokreślony
Brak rodzajnika
Rzeczownik
Rzeczowniki złożone
Homonimy
Liczba rzeczownika
Odmiana rzeczownika
Odmiana imion własnych
Rzeczownikowo użyte inne części mowy
Zaimek
Zaimek osobowy
Zaimek dzierżawczy
Zaimki różne
Przyimek
Przyimki z celownikiem
Przyimki z biernikiem

<u>Przymyki zmienne</u>
<u>Przymyki z dopełniaczem</u>
<u>Przysłówki zaimkowe</u>
<u>Przymiotnik</u>
<u>Odmiana przymiotnika po rodzajniku określonym</u>
<u>Odmiana przymiotnika po rodzajniku nieokreślonym</u>
<u>Odmiana przymiotnika bez rodzajnika</u>
<u>Stopniowanie przymiotnika</u>
<u>Liczebnik</u>
<u>Czasownik</u>
<u>Odmiana przez osoby</u>
<u>Czasowniki proste</u>
<u>Czasowniki modalne</u>
<u>Czasowniki zwrotne</u>
<u>Czasowniki złożone</u>
<u>Bezokolicznik</u>
<u>Imiesłów</u>
<u>Czasy</u>
<u>Imperfekt</u>
<u>Imperfekt czasowników słabych</u>
<u>Imperfekt czasowników mocnych</u>
<u>Imperfekt czasowników nieregularnych</u>
<u>Imperfekt czasowników modalnych</u>
<u>Perfekt</u>
<u>Partizip II</u>
<u>Perfekt czasowników modalnych</u>
<u>Perfekt haben/sein</u>
<u>Plusquamperfekt</u>
<u>Futur I</u>
<u>Strony</u>
<u>Strona bierna</u>
<u>Strona bierna różne czasy</u>
<u>Strona bierna czasowniki modalne</u>
<u>Strona bierna zdania złożone</u>
<u>Strona bierna określająca stan</u>
<u>Tryby</u>
<u>Tryb rozkazujący</u>
<u>Tryb przypuszczający</u>
<u>Konjunktiv Präsens</u>
<u>Konjunktiv Imperfekt</u>
<u>Konjunktiv, czasy</u>
<u>Konditional</u>

Użycie trybu przypuszczającego
Konjunktiv w zdaniu prostym
Mowa zależna
Zdania
Zdanie twierdzące
Zdanie przeczące
Zdanie pytające
Zdanie współrzędnie złożone
Zdanie podrzędnie złożone
Zdanie twierdzące
Zdanie dopełnieniowe
Zdanie przydawkowe
Zdanie czasowe
Zdania z następstwem czasów
Zdania bez następstwa czasów
Zdanie celowe
Zdanie warunkowe
Zdanie warunkowe rzeczywiste
Zdanie warunkowe potencjalne
Zdanie warunkowe nierzeczywiste
Zdanie przyczynowe
Zdanie okolicznikowe sposobu
Zdanie porównawcze
Zdanie przyzwalające
Zestawienie ważniejszych czasowników mocnych

[przejdź do spisu treści](#)

Rodzajnik

Rodzajnik jest to część mowy, która nie występuje w języku polskim. W języku niemieckim pojawia się przed rzeczownikiem i określa jego rodzaj i przypadek. Ponieważ rodzaj naturalny i gramatyczny nie zawsze są zgodne, rzeczowników niemieckich należy się uczyć zawsze z rodzajnikiem. Rozróżniamy rodzajnik określony (der - dla rodzaju męskiego, die - dla żeńskiego i das - dla nijakiego) i nieokreślony (ein - rodzaj męski, eine - żeński i ein - nijaki).

[przejdź do spisu treści](#)

Rodzajnik określony

Występuje w liczbie pojedynczej i mnogiej. W liczbie mnogiej jest dla wszystkich rodzajów taki sam "die".

Z rodzajnikiem określonym występują:

1. rzeczowniki, które są w jakiś sposób określone lub już znane z wcześniejszego kontekstu:

Das ist ein Mädchen. Das Mädchen ist sehr nett.

(Ta, jakaś konkretna) dziewczyna jest miła.

2. rzeczowniki, które występują na świecie jako niepowtarzalne:

Die Sonne geht unter.

Słońce zachodzi.

3. rzeczowniki z przymiotnikiem w stopniu najwyższym i z liczebnikiem porządkowym:

Monika ist die beste Schülerin in dieser Klasse.

Monika jest najlepszą uczennicą w tej klasie.

Sie geht in die fünfte Klasse.

Ona chodzi do piątej klasy.

4. nazwy własne gór, mórz, jezior, rzek, gwiazd, pustyń, ulic, gazet i czasopism oraz państw, które nie są rodzaju nijakiego:

Der Nil ist der längste Fluss der Erde.

Nil jest najdłuższą rzeką na ziemi.

Meine Mutter will an die Ostsee fahren, mein Vater aber an den Bodensee.

Moja mama chce jechać nad Bałtyk, a tata nad jezioro Bodeńskie.

Biegen Sie bitte in die Królewskastraße ein.

Proszę skrócić w ulicę Królewską.

In der "Zeit" kann man viel Interessantes lesen.

W "Czasie" można przeczytać wiele interesujących rzeczy.

Die Türkei ist ein exotisches Land.

Turcja jest egzotycznym krajem.

5. nazwy pór roku, miesięcy, pór dnia, posiłków:

Am Nachmittag kommen die Eltern aus dem Büro.

Po południu rodzice przychodzą z pracy.

Im Winter essen wir das Frühstück sehr spät.

W zimie jemy późno śniadanie.

[przejdź do spisu treści](#)

Rodzajnik nieokreślony

W liczbie mnogiej nie istnieje, w liczbie pojedynczej rodzaj męski "ein", żeński "eine", nijaki "ein".

Z rodzajnikiem nieokreślonym występują:

1. rzeczowniki, które występują po raz pierwszy i nic bliższego o nich nie wiemy:

Das ist ein Haus.

To jest dom.

2. rzeczowniki występujące przy porównaniach:

Er spricht Deutsch wie ein Deutscher.

On mówi po niemiecku jak Niemiec.

3. rzeczowniki występujące po zwrocie "es gibt":

Hinter dem Haus gibt es einen Garten.

Za domem jest ogród.

4. rzeczowniki określające jeden element ze zbioru takich samych rzeczy:

Klaus ist ein Kollege von Helga.

Klaus jest kolegą Helgi (jednym z wielu).

[przejdź do spisu treści](#)

Brak rodzajnika

Bez rodzajnika występują:

1. rzeczowniki materiałowe i abstrakcyjne:

Ich esse gern Obst und Gemüse.

Jem chętnie owoce i warzywa.

Sie hat noch Hoffnung auf Genesung.

Ona ma jeszcze nadzieję na wyzdrowienie.

2. rzeczowniki określające imię, nazwisko, zawód, narodowość, religię, światopogląd, tytuł lub pokrewieństwo:

Das ist Rolf.

To jest Rolf.

Meine Schwester arbeitet als Krankenschwester.

Moja siostra pracuje jako pielęgniarka.

Er ist Pole.

On jest Polakiem.

Doktor Weber ist sehr bekannt.

Doktor Weber jest bardzo znany.

Tante Sigrid wohnt auf dem Lande.

Ciocia Sigrid mieszka na wsi.

3. rzeczowniki użyte w niektórych przysłowiach i zwrotach:

Das kommt nicht in Frage.

To nie wchodzi w rachubę.

Ohne Fleiß kein Preis.

Bez pracy nie ma kolaczy.

4. rzeczowniki po przysłówkach: viel, wenig, etwas oraz po zaimkach i liczebnikach głównych:

Ich habe heute viel Zeit.

Mam dzisiaj dużo czasu.

Er hat vier Bücher von Kafka.

On ma cztery książki Kafki.

Das ist meine Mutter.

To jest moja mama.

5. części świata, kraje, miasta:

Warszawa ist die Hauptstadt Polens.

Warszawa jest stolicą Polski.

Norwegen liegt in Nordeuropa.

Norwegia leży w Europie Północnej.

[przejdź do spisu treści](#)

Rzeczownik

Rzeczowniki piszemy zawsze dużą literą. Jest to część mowy, która posiada rodzaj liczbę i przypadek.

[przejdź do spisu treści](#)

Rzeczowniki złożone

W języku niemieckim występuje bardzo dużo wyrazów złożonych z dwu lub więcej wyrazów, przy czym ostatni człon jest wyrazem podstawowym, a poprzednie go określają.:

das Schlafzimmer

pokój (das Zimmer - wyraz podstawowy) sypialny (schlafen)

Wyraz podstawowy nadaje rodzaj całemu wyrazowi złożonemu i tłumaczymy go jako pierwszy:

die Reisetasche (die Tasche, reisen)

torba (die Tasche) podróżna (reisen)

Człony rzeczownika złożonego łączą się nieraz (w celu łatwiejszej wymowy) za pomocą spójki: -s, -n, -en, -er:

der Name, der Tag - der Namenstag

imię, dzień - imieniny

[przejdź do spisu treści](#)

Homonimy

Homonimy są to rzeczowniki, które w języku niemieckim brzmią tak samo lecz różnią się od siebie rodzajem (rodzajnikiem) lub liczbą mnogą i mają przy tym inne znaczenie:

der See - jezioro

die See - morze

die Bank - die Bänke - ławka

die Bank - die Banken - bank

[przejdź do spisu treści](#)

Liczba rzeczownika

Rzeczowniki przybierają w liczbie mnogiej końcówki takie jak: -e, -er, -(e)n; niektóre otrzymują przegłos czyli Umlaut, a niektóre nie zmieniają się wcale. Istnieją co prawda pewne reguły tworzenia liczby mnogiej, lepiej jednak na etapie początkującym i średnio zaawansowanym uczyć się jej na pamięć. Istnieją też szczególne przypadki liczby mnogiej:

das Auto - die Autos (końcówka -s)

der Organismus - die Organismen (-ismus zamienia się na -ismen)

das Schema - die Schemen (-a zamienia się na -en)

das Mineral - die Mineralien (końcówka -ien)

Istnieje też grupa rzeczowników, które występują tylko w liczbie mnogiej:

die Eltern - rodzice

die Geschwister - rodzeństwo

Inne rzeczowniki występują tylko w liczbie pojedynczej:

die Brille - okulary

der Geburtstag - urodziny

die Treppe - schody

[przejdź do spisu treści](#)

Odmiana rzeczownika

W języku niemieckim rozróżniamy cztery przypadki, na które wskazuje rodzajnik.

Mianownik/Nominativ	wer? was?	<i>kto? co?</i>
Dopełniacz/Genitiv	wessen?	<i>czyj? czyja? czyje?</i>
Celownik/Dativ	wem?	<i>komu?</i>
Biernik/Akkusativ	wen? was?	<i>kogo? co?</i>

Oto schemat odmiany rodzajnika:

Kasus	męski	żeński	nijaki	l.mn.
N	der / ein	die / eine	das / ein	die / -
G	des / eines	der / einer	des / eines	der / -
D	dem / einem	der / einer	dem / einem	den / -
A	den / einen	die / eine	das / ein	die / -

Das ist der/ein Schüler. Wer ist das?

To jest uczeń. Kto to jest? (N - mianownik)

Das ist das Haus des/eines Vaters. Wessen Haus ist das?

To jest dom ojca. Czyj to jest dom? (G - dopełniacz)

Ich helfe dem/einem Vater. Wem hilfst du?

Ja pomagam ojcu. komu pomagasz? (D - celownik)

Ich sehe den/einen Vater. Wen siehst du?

Widzę ojca. Kogo widzisz? (A - biernik)

UWAGA!

Rzeczowniki rodzaju męskiego i nijakiego otrzymują w dopełniaczu liczby pojedynczej końcówkę - (e)s, a w celowniku liczby mnogiej wszystkie rodzaje otrzymują końcówkę -n:

Das ist das Haus des Vaters.

To jest dom ojca. (G - dopełniacz l. poj.)

Der Lehrer hilft den Schülern.

Nauczyciel pomaga uczniom. (D - celownik l.mn.)

Jest też kilka ważnych rzeczowników rodzaju przeważnie męskiego, które w liczbie mnogiej, oraz w liczbie pojedynczej (oprócz mianownika) mają końcówkę -(e)n.

Das ist der Vater des Jungen.

To jest ojciec chłopca (G - dopełniacz).

Sie hilft dem Jungen.

Ona pomaga chłopcu (D - celownik).

Im Geschäft gab es viele Frauen und Jungen.

W sklepie było dużo kobiet i chłopców (A - biernik).

Ważniejsze rzeczowniki tej odmiany to:

der Affe	der Bär	der Bauer	der Hase
der Held	der Herr	der Junge	der Kollege
der Löwe	der Mensch	der Nachbar	der Elefant
der Student	der Präsident	der Polizist	der Terrorist
der Architekt	der Soldat	der Automat	der Fotograf

[przejdź do spisu treści](#)

Odmiana imion własnych

Imiona własne występują na ogół w liczbie pojedynczej. Mają końcówkę tylko w dopełniaczu -s.

Das ist Peters Auto.

Das ist das Auto Peters.

To jest auto Piotra.

Formy te można zastąpić przyimkiem "von" z celownikiem:

Das ist das Auto von Peter.

To jest auto Piotra.

Jeżeli imię kończy się na -s, -z, -tz, -ß, -x to w dopełniaczu ma końcówkę **-ens**:

Fritz - Fritzens

Max - Maxens

W mowie pisanej końcówkę dopełniaczową można zastąpić apostrofem:

Franz - Franzens = Franz'

Jeżeli imię i nazwisko występują razem, odmieniamy tylko nazwisko:

Die Musik Wolfgang Amadeus Mozarts ist weltbekannt.

Muzyka Wolfganga Amadeusza Mozarta jest znana na całym świecie.

Jeżeli nazwisko poprzedza tytuł lub nazwa zawodu, nazwisko się nie odmienia:

der Roman des Schriftstellers Thomas Mann

powieść pisarza Tomasza Manna

das Referat des Direktors Müller

referat dyrektora Mllera

Tytuł **Doktor** nigdy się nie odmienia, natomiast tytuł **Herr** odmienia się zawsze:

die Studenten Herrn Doktor Schmidts

studenci doktora Schmidta

[przejdź do spisu treści](#)

Rzeczownikowo użyte inne części mowy

Rzeczowniki utworzone od przymiotników i imiesłówów mają końcówki przymiotnikowe, w zależności od tego, czy występują z rodzajnikiem określonym czy nieokreślonym, tzn. odmieniają się tak jak przymiotnik.

bekannt	ein Bekannter	der Bekannte <i>znajomy</i>
reisend	ein Reisender	der Reisende <i>podróżny</i>
verliebt	ein Verliebter	der Verliebte <i>zakochany</i>

Rzeczowniki utworzone od bezokoliczników są zawsze rodzaju nijakiego i nie mają liczby mnogiej.

lesen *czytać* - **das Lesen** *czytanie*

das Lesen

des Lesens

dem Lesen

das Lesen

[przejdź do spisu treści](#)

Zaimek

Zaimek to część mowy, która zastępuje w zdaniu rzeczownik, przymiotnik lub liczebnik.

[przejdź do spisu treści](#)

Zaimek osobowy

Zaimki osobowe zastępują rzeczownik, i tak jak on mają swój rodzaj i przypadek.

Oto przykłady odmiany zaimków rodzaju męskiego i żeńskiego.

Der Hund/er ist groß. (wer? - er, N)

Pies/on jest duży.

Ich spiele mit dem Hund/ihm. (mit wem? - ihm, D)

Bawię się z psem/nim.

Ich sehe den Hund/ihn. (wen? - ihn, A)

Widzę psa/go.

Die Tochter/sie ist groß. (wer? - sie, N)

Córka/ona jest duża.

Ich spiele mit der Tochter/ihr. (mit wem? -ihr, D)

Bawię się z córką/nia.

Ich sehe die Tochter/sie. (wen? - sie, A)

Widzę córkę/ją.

A oto odmiana wszystkich zaimków osobowych (nie uwzględniono G - dopełniacza, ponieważ jest bardzo rzadko stosowany).

N	D	A
wer	wem	wen
kto	komu	kogo
ich (ja)	mir	mich
du (ty)	dir	dich
er (on)	ihm	ihn
sie (ona)	ihr	sie
es (ono)	ihm	es
wir (my)	uns	uns
ihr (wy)	euch	euch
Sie (państwo, pan, pani)	Ihnen	Sie

[przejdź do spisu treści](#)

Zaimek dzierżawczy

W języku niemieckim każda osoba ma swój zaimek dzierżawczy, który w zależności od rodzaju stojącego za nim rzeczownika przybiera końcówki (-e dla r. ż. i l. mn.). Zaimki dzierżawcze odpowiadają na pytanie: **wessen?** (czyj? czyja? czyje?). Porównaj z językiem polskim:

Er nimmt **seinen** Mantel.

*On bierze **swój** płaszcz.*

Nehmt **eure** Mäntel!

*Zabierzcie **swoje** płaszcze!*

Pers.	der Sohn	die Tochter	das Kind	die Eltern
ich	mein	meine	mein	meine
du	dein	deine	dein	deine
er	sein	seine	sein	seine
sie	ihr	ihre	ihr	ihre
es	sein	seine	sein	seine
wir	unser	unsere	unser	unsere
ihr	euer	eure (!)	euer	eure (!)
sie	ihr	ihre	ihr	ihre
Sie	Ihr	Ihre	Ihr	Ihre

Każdy z tych zaimków odmienia się przez przypadki w liczbie pojedynczej tak jak rodzajnik nieokreślony, a w liczbie mnogiej jak rodzajnik określony (z.B. **ein** - **mein**, **einem** - **meinem**).

Oto przykładowa odmiana przez przypadki:

Kasus	m	f	n	Pl.
N	mein Sohn	seine Tochter	sein Kind	seine Eltern
G	meines Sohnes	seiner Tochter	seines Kindes	seiner Eltern
D	meinem Sohn	seiner Tochter	seinem Kind	seinen Eltern
A	meinen Sohn	seine Tochter	sein Kind	seine Eltern

[przejdź do spisu treści](#)

Zaimki różne

Oprócz zaimków osobowych i dzierżawczych istnieje też dużo innych zaimków (niektóre z nich się odmieniają, inne nie) np.

es - występuje jako formalny, nieosobowy podmiot w zdaniu

Es regnet.

Pada deszcz.

man - występuje jako osoba bliżej nieokreślona

Hier spricht man Deutsch.

Tutaj mówi się po niemiecku.

jemand	<i>ktoś</i>
niemand	<i>nikt</i>
jeder	<i>każdy</i>
mancher	<i>niejeden</i>
etwas	<i>coś</i>
nichts	<i>nic</i>
alle	<i>wszyscy</i>
einige	<i>kilka</i>
andere	<i>inni</i>
wenige	<i>nieliczni</i>
viele	<i>wielu</i>
welcher	<i>który</i>

[przejdź do spisu treści](#)

Przyimek

Przyimek to nieodmienna część mowy, która zawsze występuje z rzeczownikiem lub zaimkiem i wymaga od niego odpowiedniego przypadku. Wiele czasowników wymaga przy sobie odpowiedniego przyimka. Zjawisko to nazywamy rekcją czasownika, i niestety należy uczyć się na pamięć jakimi przyimkami rządzą poszczególne czasowniki.

[przejdź do spisu treści](#)

Przyimki z celownikiem

Po następujących przyimkach rzeczownik występuje zawsze w celowniku (D):

aus (z)

Die Eltern kommen bald aus der Arbeit.

Rodzice wkrótce przyjdą z pracy.

bei (u, przy, obok) bei dem = beim

Sie wohnt bei der Tante.

Ona mieszka u cioci.

In der Schule sitze ich bei meinem Freund.

W szkole siedzę obok mojego przyjaciela.

gegenüber (naprzeciw)

Przyimek ten występuje zazwyczaj po rzeczowniku.

Die Post liegt dem Bahnhof gegenüber.

Poczta leży naprzeciwko dworca kolejowego.

mit (z)

Ich gehe mit der Freundin ins Kino.

Idę ze swoją przyjaciółką do kina.

nach (po, do)

Nach der Schule geht er spazieren.

Po szkole idzie na spacer.

Ich fahre nach Deutschland.

Jadę do Niemiec.

seit (od)

Wir haben uns seit einem Monat nicht gesehen.

Nie widzieliśmy się od miesiąca.

von (od, o, z) von dem = vom

Diese Blumen sind von meinem Freund.

Te kwiaty są od mojego przyjaciela.

Der Zug kommt von Berlin.

Pociąg przyjeżdża z Berlina.

Wir sprechen von dir.

Mówimy o tobie.

zu (do) zu dem = zum

zu der = zur

Ich gehe schon zur Schule.

Idę już do szkoły.

[przejdź do spisu treści](#)

Przymyki z biernikiem

Po następujących przymkach rzeczownik występuje zawsze w bierniku (A):

durch (przez)

Wir gehen durch den Park.

Idziemy przez park.

entlang (wzdłuż)

Przyimek ten występuje po rzeczowniku.

Gehen Sie diese Straße entlang.

Proszę iść wzdłuż tej ulicy.

für (dla, za)

Das ist ein Geschenk für den Vater.

To jest prezent dla ojca.

Danke für die Blumen.

Dziękuję za kwiaty.

gegen (przeciw, około)

Es ist gegen 7 Uhr.

Jest około godziny siódmej.

Ich bin gegen den Krieg.

Jestem przeciw wojnie.

ohne (bez)

Er fährt ohne dich.

On jedzie bez ciebie.

um (wokół)

Die Familie sitzt um den Tisch.

Rodzina siedzi wokół stołu.

[przejdź do spisu treści](#)

Przymyki zmienne

Po następujących przymkach rzeczownik występuje w bierniku lub w celowniku:

an - przy, na	in - w	unter - pod
auf - na	neben - obok	vor - przed
hinter - za	über - nad	zwischen - pomiędzy

Użycie odpowiedniego przypadku po tych zaimkach zależy od postawionego do niego pytania:

wohin? - dokąd? (oznacza ruch)

wo? - gdzie? (oznacza spoczynek, stan)

Zobaczmy, jakie czasowniki związane są z ruchem, a jakie ze spoczynkiem:

Wohin? (biernik - A)	Wo? (celownik - D)
stellen (<i>stawiać</i>)	stehen (<i>stać</i>)
legen (<i>kłaść</i>)	liegen (<i>leżeć</i>)
setzen (<i>sadzić</i>) sich setzen (<i>siadać</i>)	sitzen (<i>siedzieć</i>)
hängen (<i>wieszać</i>)	hängen (<i>wiszieć</i>)
gehen (<i>iść</i>)	sein (<i>być</i>)
stecken (<i>wkładać</i>)	stecken (<i>tkwić</i>)

Jeżeli czasownik oznacza ruch (odpowiada na pytanie **wohin?**), to po wymienionych wcześniej przymkach rzeczownik występuje w bierniku (A).

Jeżeli czasownik oznacza spoczynek lub stan (odpowiada na pytanie **wo?**), to po wymienionych przymkach rzeczownik występuje w celowniku (D).

UWAGA! W języku polskim najczęściej w obu przypadkach pytamy "gdzie?".

Najlepiej przyjrzeć się przykładom:

an (an dem = am)

Wohin hängst du das Bild?

Dokąd wieszasz obraz?

Ich hänge das Bild an die Wand.

Wieszam obraz na ścianę.

Wo hängt das Bild jetzt?

Gdzie teraz wisi obraz?

Das Bild hängt an der Wand.

Obraz wisi na ścianie.

auf

Wohin stellst du den Blumentopf?

Dokąd stawiasz doniczkę z kwiatkiem?

Ich stelle den Blumentopf auf den Schrank.

Stawiam doniczkę na szafę.

Wo steht den Blumentopf?

Gdzie stoi doniczka?

Der Blumentopf steht auf dem Schrank.

Doniczka stoi na szafie.

hinter

Sie legt das Foto hinter das Glas.

Ona kładzie zdjęcie za szybę.

Das Foto liegt hinter dem Glas.

Zdjęcie leży za szybą.

in

Wir gehen in den Wald.

Idziemy do lasu.

Wir sind in dem Wald.

Jesteśmy w lesie.

neben

Die Mutter setzt das Kind neben den Vater.

Matka sadza dziecko obok ojca.

Das Kind sitzt neben dem Vater.

Dziecko siedzi obok ojca.

über

Er hängt die Lampe über den Tisch.

On wiesza lampę nad stół.

Die Lampe hängt über dem Tisch.

Lampa wisi nad stołem.

unter

Der Hund geht unter den Tisch.

Pies idzie pod stół.

Der Hund ist unter dem Tisch.

Pies jest pod stołem.

vor

Der Vater setzt sich vor den Fernseher.

Ojciec siada przed telewizorem.

Der Vater sitzt vor dem Fernseher.

Ojciec siedzi przed telewizorem.

zwischen

Ich stecke die Zeitung zwischen die Bücher.

Wkładam gazetę między książki.

Die Zeitung steckt zwischen den Bücher.

Gazeta tkwi pomiędzy książkami.

[przejdź do spisu treści](#)

Przymyki z dopełniaczem

Po następujących rzeczownik występuje zawsze w dopełniaczu (G):

statt, anstatt (zamiast)

Statt des Mantels kaufte ich mir die Schuhe.

Zamiast płaszcza kupiłam sobie buty.

trotz (pomimo)

Wir fahren trotz des Regens dorthin.

Jedziemy tam pomimo deszczu.

während (podczas)

Während der Ferien gehen wir nicht in die Schule.

Podczas ferii nie idziemy do szkoły.

wegen (z powodu)

Sie konnte wegen der Krankheit nicht kommen.

Z powodu choroby nie mogła przyjść.

außerhalb (poza, na zewnątrz)

Ich wohne außerhalb der Stadt.

Mieszkam poza miastem.

innerhalb (wewnątrz, w ciągu)

Innerhalb des Jahres soll ich den Kurs beenden.

W przeciągu roku powinienem ukończyć kurs.

infolge (na skutek)

Infolge des Unfalls muss sie jetzt im Bett bleiben.

Na skutek wypadku musi teraz zostać w łóżku.

[przejdź do spisu treści](#)

Przysłówki zaimkowe

Rozróżniamy przysłówki zaimkowe pytające i oznajmujące. Odnoszą się one zawsze do rzeczy, nie do osób. Składają się z "wo-" (pytające) lub "da-" (oznajmujące) oraz różnych przyimków. Jeżeli przyimek zaczyna się od samogłoski, w środek wstawiamy łącznik "r". Użycie odpowiedniego przyimka zależy od tego, jakiego przyimka wymaga czasownik.

Oto niektóre z nich:

pytające	oznajmujące
woran?	daran
worauf?	darauf
worüber?	darüber
wofür?	dafür
womit?	damit

Porównaj na przykładach jak pytamy o osoby, a jak o rzeczy:

Woran erinnerst du dich?

Co sobie przypominasz?

Ich erinnere mich **daran**.

Przypominam sobie to.

An wen erinnerst du dich?

O kim sobie przypominasz?

Ich erinnere mich **an dich**.

Przypominam sobie o tobie.

Wofür interessierst du dich?

Czym się interesujesz?

Ich interessiere mich **dafür**.

Interesuję się tym.

Für wen interessierst du dich?

Kim się interesujesz?

Ich interessiere mich **für dieses Mädchen**.

Interesuję się tą dziewczyną.

Womit fährst du?

Czym jedziesz?

Ich fahre damit.

Jadę tym.

Mit wem fährst du?

Z kim jedziesz?

Ich fahre mit dem Vater.

Jadę z ojcem.

[przejdź do spisu treści](#)

Przymiotnik

Przymiotnik odpowiada na pytanie: wie? (jaki, jaka, jakie).

Występuje jako:

- orzecznik, w formie nieodmiennej:

Diese Frau ist schön.

Ta kobieta jest piękna.

- przydawka, stoi wtedy przed rzeczownikiem (pomiędzy rzeczownikiem a rodzajnikiem) i odmienia się przez rodzaje, liczby i przypadki

Das ist eine schöne Frau.

To jest piękna kobieta.

W zależności od tego, czy przed przymiotnikiem stoi rodzajnik określony, nieokreślony, czy nie stoi żaden, przymiotnik przybiera różne końcówki.

[przejdź do spisu treści](#)

Odmiana przymiotnika po rodzajniku określonym

Schemat końcówek przymiotnika po rodzajniku określonym:

	m	f	n	Pl.
N	-e	-e	-e	-en
G	-en	-en	-en	-en
D	-en	-en	-en	-en
A	-en	-e	-e	-en

Tak jak po rodzajniku określonym odmieniamy przymiotnik również po: dieser, jeder, beide, alle, oraz po zaimkach dzierżawczych w liczbie mnogiej:

Sie kaufte sich den schönen Mantel. (A, m)

Ona kupiła sobie piękny płaszcz.

Er hilft der alten Frau. (D, f)

On pomógł starszej pani.

Das ist das neue Haus. (N, n)

To jest nowy dom.

Ich lese alle interessanten Bücher.

Czytam wszystkie interesujące książki.

Das ist der Herr dieses dummen Hundes.

To jest pan tego głupiego psa.

Was kosten deine neuen Schuhe?

Ile kosztują twoje nowe buty?

[przejdź do spisu treści](#)

Odmiana przymiotnika po rodzajniku nieokreślonym

Schemat końcówek przymiotnika po rodzajniku nieokreślonym:

	m	f	n	Pl.
N	-er	-e	-es	-e
G	-en	-en	-en	-er
D	-en	-en	-en	-en
A	-en	-e	-es	-e

UWAGA: W liczbie mnogiej rodzajnik nieokreślony nie występuje, dlatego końcówki przymiotnika podane w tabeli są takie same jak przy odmianie przymiotnika bez rodzajnika w liczbie mnogiej.

Tak jak po rodzajniku nieokreślonym odmieniają się również przymiotniki po: kein, oraz po zaimkach dzierżawczych w liczbie pojedynczej:

Wo gibt es hier ein gutes Restaurant? (N,n)

Gdzie tutaj jest jakaś dobra restauracja?

Sie war gestern mit einem guten Freund zusammen. (D,m)

Ona wczoraj była z dobrym przyjacielem.

Wie findest du ihre neue Bluse? (A,f)

Jak ci się podoba jej nowa bluzka?

In dieser Klasse gibt es keine fleißigen Schüler.

W tej klasie nie ma żadnych pilnych uczniów

[przejdź do spisu treści](#)

Odmiana przymiotnika bez rodzajnika

Schemat odmiany przymiotnika bez rodzajnika:

	m	f	n	Pl.
N	-er	-e	-es	-e
G	-en	-er	-en	-er
D	-em	-er	-em	-en
A	-en	-e	-es	-e

Tak jak bez rodzajnika odmienia się przymiotnik po: viele, einige, wenige, andere:

Die Kinder waschen sich mit kaltem Wasser. (D, n)

Dzieci myją się zimną wodą.

Ich würde gern schwarzen Kaffee trinken. (A, m)

Chętnie napiłbym się czarnej kawy.

Ich nehme ein Glas guten Wein. (G, m)

Wezmę kieliszek dobrego wina.

In dieser Stadt sah ich viele alte Burgen. (A, Pl)

w tym mieście widziałem wiele starych zamków.

[przejdź do spisu treści](#)

Stopniowanie przymiotnika

W języku niemieckim wyróżniamy trzy stopnie:

równy, wyższy i najwyższy. We wszystkich stopniach przymiotnik występuje w formie orzecznikowej (nieodmiennej) oraz przydawkowej (odmiennej). Jeżeli występuje w formie odmiennej, to odmienia się tak jak w stopniu równym.

stopień równy:

używamy spójników "so...wie" ("tak...jak")

Er ist so dumm wie sie.

On jest tak głupi jak ona.

stopień wyższy:

- tworzymy go dodając do stopnia równego końcówkę "-er" + końcówki odmiany przez przypadki

schön - schöner

(piękny, piękniejszy)

- przymiotniki krótkie, które mają w środku: a, o, u ulegają przegłosowi: **alt - älter** (*stary, starszy*)

- w przymiotnikach zakończonych na "-el" lub "-er" litera -e wypada: **dunkel - dunkler** (*ciemny, ciemniejszy*)

- w stopniu wyższym używamy spójnika "als" niż

Sie ist hübscher als ich dachte.

Ona jest ładniejsza niż myślałam.

stopień najwyższy:

- formę orzecznikową (nieodmienną) tworzymy przy pomocy "am" i końcówki "-(e)sten"

- formę przydawkową (odmienną) tworzymy przy pomocy końcówki "-(e)ste" + końcówki odmiany przez przypadki

- w stopniu najwyższym nie występuje rodzajnik nieokreślony:

klein - kleiner - am kleinsten / der, die, das kleinste

teuer - teurer - am teuersten / der, die, das teuerste

- przy porównaniu używamy przyimka "von"

Das ist die älteste Stadt von allen.

To jest najstarsze miasto ze wszystkich.

Ich träume von dem schönsten Mädchen von allen.

Marzę o najpiękniejszej dziewczynie ze wszystkich.

Stopniowanie nieregularne przymiotników i przysłówków:

hoch	höher	am höchsten
nah	näher	am nächsten
gut	besser	am besten
viel	mehr	am meisten
gern	lieber	am liebsten

[przejdź do spisu treści](#)

Liczebnik

Liczebniki główne odpowiadają na pytanie **wie viel?** *ile?* (eins, zwei, drei, ...)

Liczebniki porządkowe odpowiadają na pytanie: **der wievielte?** *który z kolei?* **die wievielte?** *która?* **das wievielte?** *które?* (der erste, die zweite, das dritte, ...)

Liczebniki porządkowe tworzymy:

- dodając do liczebnika głównego od 1 do 19 końcówki **-te** (wyjątki: eins - der erste, drei - der dritte, acht - der achte)

- dodając do liczebnika od 20 końcówki **-ste**

Po liczebnikach porządkowych stawiamy zawsze kropkę: der 84. (der vierundachtzigste).

Liczebniki porządkowe odmieniamy przez przypadki jak przymiotnik. Porównaj: Przymiotnik.

Przykłady:**Ich wohne im ersten Stock.***Mieszkam na pierwszym piętrze.***Er hat vom achten bis zum siebenundzwanzigsten Juli Urlaub.***On ma urlop od ósmego do dwudziestego siódmego lipca.***Sie geht in die fünfte Klasse.***Ona chodzi do piątej klasy.*[przejdź do spisu treści](#)

Czasownik

Czasownik jest częścią mowy odpowiadającą na pytanie **was macht?** *co robi?*

Odmienia się przez osoby, liczby, czasy, tryby i strony. Ogólnie czasowniki dzielą się na samodzielne i posiłkowe (służące do tworzenia różnych form oraz modalne).

[przejdź do spisu treści](#)

Odmiana przez osoby

Czasownik odmienia się przez osoby poprzez dodanie do tematu odpowiedniej końcówki osobowej.

Rozróżniamy trzy osoby liczby pojedynczej i trzy liczby mnogiej. Podmiot (rzeczownik lub zaimek osobowy) musi być zawsze uwidoczniony w zdaniu (np. **ich schreibe** *piszę*). W języku niemieckim są różne rodzaje czasowników.

[przejdź do spisu treści](#)

Czasowniki proste

Większość czasowników otrzymuje następujące końcówki osobowe:

machen

ich mache	wir machen
du machst	ihr macht
er (sie, es) macht	sie (Sie) machen

Czasowniki, których temat kończy się na -d i -t (warten, arbeiten, antworten) lub na -m i -n (baden, öffnen, zeichnen) otrzymują w 2 i 3 osobie l.poj. i 2 osobie l. mn. przed końcówką osobową łącznik -e.

baden

ich bade	wir baden
du badest	ihr badet
er badet	sie baden

zeichnen

ich zeichne	wir zeichnen
du zeichnest	ihr zeichnet
er zeichnet	sie zeichnen

Jeżeli temat czasownika kończy się na -eln, to w temacie 1 osoby l. poj. opuszczamy -e.

angeln - ich angle**sammeln - ich sammle**

W pewnej grupie czasowników (czasowniki mocne) samogłoska -e w temacie zamienia się na -i lub -ie, ale tylko w 2 i 3 osobie liczby pojedynczej.

helfen

ich helfe	wir helfen
du hilfst	ihr helft
er hilft	sie helfen

sehen

ich sehe	wir sehen
du siehst	ihr seht
er sieht	sie sehen

W niektórych czasownikach -a w temacie zmienia się w 2 i 3 osobie l. poj. na -ä (np. laufen, tragen, waschen). Czasowniki te nazywamy mocnymi w przeciwieństwie do wcześniejszych - słabych.

fahren

ich fahre	wir fahren
du fährst	ihr fahrt
er fährt	sie fahren

Nieregularnie odmieniają się też czasowniki "haben" i "sein"

sein

ich bin	wir sind
du bist	ihr seid
er ist	sie sind

haben

ich habe	wir haben
du hast	ihr habt
er hat	sie haben

[przejdź do spisu treści](#)

Czasowniki modalne

Znaczenie czasowników modalnych:

wollen	<i>chcieć</i>
sollen	<i>powinno się coś zrobić</i>
müssen	<i>musieć</i>
können	<i>móc, umieć, potrafić</i>
dürfen	<i>mieć pozwolenie na zrobienie czegoś</i>
mögen	<i>lubić</i>

Odmiana czasowników modalnych: w liczbie pojedynczej nie mają przegłosu, 1 i 3 osoba l. poj. są jednakowe.

	ich	du	er/sie/es	wir	ihr	sie/Sie
wollen	will	willst	will	wollen	wollt	wollen
sollen	soll	sollst	soll	sollen	sollt	sollen
müssen	muss	musst	muss	müssen	müsst	müssen
können	kann	kannst	kann	können	könnt	können
dürfen	darf	darfst	darf	dürfen	dürft	dürfen
mögen	mag	magst	mag	mögen	mögt	mögen

Czasowniki modalne występują z reguły z bezokolicznikiem innego czasownika. Czasownik modalny stoi na drugiej pozycji w zdaniu, a bezokolicznik innego czasownika stoi na końcu zdania.

Ich will ins Ausland fahren.

Chcę jechać za granicę.

Er kann gut Französisch sprechen.

On umie dobrze mówić po francusku.

Sie darf nicht ins Kino gehen.

Nie wolno jej iść do kina.

Du sollst den Arzt besuchen.

Powinieneś iść do lekarza.

[przejdź do spisu treści](#)

Czasowniki zwrotne

Czasowniki zwrotne posiadają zaimek zwrotny "sich", który odmienia się następująco:

sich waschen

myć się

ich wasche mich	wir waschen uns
du wäschst dich	ihr wascht euch
er (sie, es) wäscht sich	sie waschen sich

Ich wasche mich. Wen? Mich.

Myję się. Kogo? Siebie.

W powyższym przykładzie zaimek "sich" występuje w bierniku (A).

Porównaj: Odmiana rzeczownika

Zaimek "sich" może też występować w celowniku (D):

Ich wasche mir die Hände. Wem? Mir.

Myję sobie ręce. Komu? Sobie.

W celowniku zaimek "sich" odmienia się następująco:

sich waschen

myć sobie...

ich wasche mir (die Hände)	wir waschen uns (die Füße)
du wäschst dir (das Gesicht)	ihr wascht euch (den Rücken)
er (sie, es) wäscht sich (die Haare)	sie waschen sich (die Hände)

UWAGA!

Nie wszystkie czasowniki zwrotne w języku polskim są zwrotne w języku niemieckim i odwrotnie.

sich setzen	<i>siadać</i>
sich unterhalten	<i>rozmawiać</i>
lachen	<i>śmiać się</i>
lernen	<i>uczyć się</i>

[przejdź do spisu treści](#)

Czasowniki złożone

Czasowniki złożone mogą być rozdzielne lub nierozdzielne.

Nierozdzielnie złożone są czasowniki z przedrostkami:

be-, ge-, emp-, ent-, er-, ver-, zer-, miss-

Czasowniki utworzone z tymi przedrostkami posiadają całkiem inne znaczenie niż czasownik podstawowy:

verbringen - spędzać **bringen** - przynieść

bekommen - otrzymać **kommen** - przyjść

Rozdzielnie złożone są czasowniki z przedrostkami:

ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein-, hin-, her-, los-, mit-, nach-, statt-, teil-, vor-, weg-, zu-, zurück-, zusammen-

W zdaniu oznajmującym przedrostek czasownika wędruje na koniec zdania.

Er macht die Tür zu. (zumachen)

On zamyka drzwi.

Der Zug fährt um 7 Uhr ab. (abfahren)

Pociąg odjeżdża o godz. 7.

Jeżeli w zdaniu występuje też czasownik modalny, to stoi on na drugiej pozycji, a czasownik złożony w bezokoliczniku na końcu zdania.

Er soll die Tür zumachen.

On powinien zamknąć drzwi.

Der Zug muss um 7 Uhr abfahren.

Pociąg musi odjechać o godz. 7.

[przejdź do spisu treści](#)

Bezokolicznik

Jeżeli w zdaniu występują dwa czasowniki, to jeden z nich stoi na końcu zdania jako bezokolicznik. Jest on najczęściej poprzedzony słowkiem "zu", którego nie tłumaczymy na język polski.

Po następujących czasownikach bezokolicznik występuje bez "zu":

- po czasownikach **modalnych** (zobacz: Czasowniki modalne)

Ich will ins Kino gehen.

Chcę iść do kina.

- po czasownikach oznaczających ruch: **gehen, fahren**

Wir gehen heute tanzen.

Idziemy dzisiaj tańczyć.

- po czasownikach zmysłowych: **sehen, hören, fühlen**

Ich sehe die Kinder lachen.

Widzę dzieci śmiejące się.

- po czasownikach: **lernen, lehren, helfen, lassen, bleiben**

Die Schüler lernen Deutsch sprechen.

Dzieci uczą się mówić po niemiecku.

Bezokolicznik z "zu" występuje:

- po wszystkich innych czasownikach **prostych**

Ich habe heute viel zu tun.

Mam dzisiaj dużo do zrobienia.

Ich versuche gleich noch einmal zu telefonieren.

Zaraz spróbuję zadzwonić jeszcze raz.

- po wyrażeniach typu: **ich habe die Absicht** (mam zamiar), **Lust** (ochotę), **Zeit** (czas)

Sie hat Lust etwas Gutes zu essen.

Ma ochotę zjeść coś dobrego.

Jeżeli bezokolicznik jest czasownikiem złożonym (patrz: Czasowniki złożone), to "**zu**" wstawiamy po przedrostku, a przed czasownikiem podstawowym.

Ich versuche gleich noch einmal anzurufen.

Zaraz spróbuję zadzwonić jeszcze raz.

Ich habe heute dieses Buch durchzulesen.

Mam dzisiaj do przeczytania tę książkę.

[przejdź do spisu treści](#)

Imiesłów

W języku niemieckim rozróżniamy dwa imiesłowy:

- imiesłów czasu teraźniejszego (Partizip I)
- imiesłów czasu przeszłego (Partizip II)

Imiesłów zachowuje się w zdaniu podobnie jak Przymiotnik . Występuje w formie nieodmiennej, lub w formie przydawkowej i odmienia się wtedy jak przymiotnik.

Partizip I tworzymy dodając do bezokolicznika końcówkę **-d**.

Tłumaczymy go na język polski jako -ący, -ąca, -ące, -ąc.

Die Kinder spielen singend.

Dzieci bawią się śpiewając.

Die singenden Kinder spielen.

Śpiewające dzieci bawią się.

Jak tworzymy **Partizip II** patrz: Perfekt . Partizip II występuje w czasach złożonych (patrz:Czasy) i w stronie biernej (patrz: Strony)

Tłumaczymy go na język polski jako -any, -ana, -ane.

Der Text ist schon geschrieben.

Tekst jest już napisany.

Der geschriebene Text ist sehr lang.

Napisany tekst jest bardzo długi.

[przejdź do spisu treści](#)

Czasy

W języku niemieckim wyróżniamy 3 czasy przeszłe: prosty - Imperfekt i złożone -Perfekt i Plusquamperfekt.

W języku pisanym: w opowiadaniach, streszczeniach, bajkach występuje raczej czas Imperfekt, w języku mówionym czas Perfekt. Nie jest to jednak ścisła reguła. Czas Plusquamperfekt jest czasem zaprzyszłym, określa czynność wcześniejszą w stosunku do czynności wyrażonej w czasie Imperfekt.

Oprócz czasów przeszłych wyróżniamy jeden czas teraźniejszy, oraz dwa czasy przyszłe złożone:

Futur I i Futur II. Futur II został pominięty ze względu na bardzo rzadkie występowanie.

[przejdź do spisu treści](#)

Imperfekt

Czasowniki złożone zachowują swoje cechy (tzn. rozdzielne rozdzielają się, inne nie).

Czasowniki zwrotne również zachowują swoje cechy.

Przy tworzeniu czasu Imperfekt możemy podzielić czasowniki na: słabe (regularne), mocne (ze zmianą samogłoski rdzennej - środkowej tzw. Ablaut), nieregularne (mają cechy odmiany słabej i mocnej), oraz modalne.

[przejdź do spisu treści](#)

Imperfekt czasowników słabych

Czasowniki słabe tworzą Imperfekt poprzez dodanie do tematu czasownika końcówki **-te**, po której następuje końcówka osobowa.

Czasowniki, których temat kończy się na **-t, -d, -m, -n** (patrz: Czasowniki proste) dostają końcówkę **-ete** + końcówka osobowa.

1 i 3 os.l. poj. jest taka sama:

sagen	warten	baden
ich sagte	wartete	badete
du sagtest	wartetest	badetest
er sagte	wartete	badete
wir sagten	warteten	badeten
ihr sagtet	wartetet	badetet
sie sagten	warteten	badeten

Ich wartete auf dich die ganze Stunde.

Czekałem na ciebie całą godzinę.

Der Lehrer wiederholte alles noch einmal.

Nauczyciel powtórzył wszystko jeszcze raz.

Er machte das Fenster zu.

On zamknął okno.

Sie setzte sich auf den Stuhl.

Ona usiadła na krześle.

[przejdź do spisu treści](#)

Imperfekt czasowników mocnych

Czasowniki mocne: 1 i 3 os. l. poj. nie mają końcówki i są takie same. Form czasu Imperfekt czasowników mocnych trzeba niestety uczyć się na pamięć.

fahren	trinken	schreiben
ich fuhr	trank	schrieb
du fuhr st	trank st	schrieb st
er fuhr	trank	schrieb
wir fuh ren	trank en	schrieb en
ihr fuhr t	trank t	schrieb t
sie fuh ren	trank en	schrieb en

Wir fuhren durch die Stadt.

Jechaliśmy przez miasto.

Ich blieb zu Hause.

Zostałem w domu.

Alle nahmen an der Konferenz teil.

Wszyscy wzięli udział w konferencji.

[przejdź do spisu treści](#)

Imperfekt czasowników nieregularnych

Czasowniki nieregularne mają cechy czasowników mocnych (Ablaut) i słabych (kończą -te).

Ważniejsze z nich to:

bringen, denken, kennen, nennen, rennen, senden, brennen, wissen.

bringen	wissen
ich brachte	wusste
du brachtest	wusstest
er brachte	wusste
wir brachten	wussten
ihr brachtet	wusstet
sie brachten	wussten

Ich dachte, du bist krank.

Myślałem, że jesteś chory.

Er wusste das nicht.

On tego nie wiedział.

Ich kannte sie.

Znałam ją.

[przejdź do spisu treści](#)

Imperfekt czasowników modalnych

Czasowniki modalne tracą przegłos i przybierają końcówki osobowe:

können	mögen	müssen
ich konnte	mochte	musste
du konntest	mochtest	musstest
er konnte	mochte	musste
wir konnten	mochten	mussten
ihr konntet	mochtet	musstet
sie konnten	mochten	mussten

Ich konnte ihr nicht helfen.

Nie mogłem jej pomóc.

Imperfekt czasowników posilkowych: sein, haben, werden:

sein	haben	werden
ich war	hatte	wurde
du warst	hattest	wurdest
er war	hatte	wurde
wir waren	hatten	wurden
ihr wart	hattet	wurdet
sie waren	hatten	wurden

Wir waren den ganzen Tag zu Hause.

Byliśmy w domu cały dzień.

Ich hatte gestern viel Zeit.

Miałem wczoraj dużo czasu.

Um 7 Uhr wurde schon dunkel.

O 7 godzinie zrobiło się już ciemno.

[przejdź do spisu treści](#)

Perfekt

Czas Perfekt składa się z czasownika posiłkowego (haben lub sein) w czasie teraźniejszym, występującego na drugiej pozycji w zdaniu oraz z imiesłowy czasu przeszłego (Partizip II) nieodmiennego i występującego na końcu zdania.

Porównaj: Imiesłów.

Perfekt = haben / sein + Partizip II

[przejdź do spisu treści](#)

Partizip II

Partizip II jest trzecią formą podstawową czasownika, po bezokoliczniku i formie czasu Imperfekt.

Czasowniki słabe tworzą Partizip II od bezokolicznika, poprzez dodanie przedrostka **ge-** oraz końcówki **-t** lub **-et**.

fragen	gefragt
sagen	gesagt
warten	gewartet
baden	gebadet

Czasowniki słabe zakończone na **-ieren** nie mają przedrostka **ge-** :

studieren	studiert
fotografieren	fotografiert
produzieren	produziert

Form czasowników nieregularnych i mocnych należy nauczyć się na pamięć. Otrzymują one też przedrostek **ge-**, lecz występuje tu najczęściej Ablaut (zmiana samogłoski) oraz końcówka **-en**.

singen	gesungen
gehen	gegangen
bleiben	geblieben

Czasowniki złożone nierozdzielnie nie mają przedrostka **ge-**. Mają końcówkę **-t** lub **-en** w zależności od tego, czy są słabe, czy mocne.

erklären	erklärt
versagen	versagt
bestehen	bestanden
verbringen	verbracht

Czasowniki złożone rozdzielnie otrzymują przedrostek **ge-** w środku, między przedrostkiem rozdzielnym a czasownikiem. Mają końcówkę **-t** lub **-en** w zależności od tego, czy są słabe, czy mocne.

aufmachen	aufgemacht
einkaufen	eingekauft
anrufen	angerufen
teilnehmen	teilgenommen

[przejdź do spisu treści](#)

Perfekt czasowników modalnych

Czasowniki modalne tworzą Perfekt z czasownikiem posiłkowym "haben". Jeśli występują w zdaniu same, tworzą Partizip II jak czasowniki słabe, bez przegłosu:

wollen	gewollt
müssen	gemusst

Najczęściej występują z bezokolicznikiem innego czasownika i wtedy w czasie Perfekt stoją na końcu zdania, również w **bezokoliczniku**.

Er hat gestern viel arbeiten müssen.

On wczoraj musiał dużo pracować.

Sie hat dort nicht rauchen dürfen.

Nie wolno jej było tam palić.

Tak samo zachowują się następujące czasowniki: **helfen, hören, sehen, lassen**

Gdy występują pojedynczo w zdaniu:

Er hat mir nicht geholfen.

On mi nie pomógł.

Ich habe sie gestern gesehen.

Widziałam ją wczoraj.

Gdy występują z innym czasownikiem:

Er hat mir aufräumen helfen.

On mi pomógł gotować.

Ich habe sie gestern laufen sehen.

Widziałam ją wczoraj biegnącą.

[przejdź do spisu treści](#)

Perfekt haben/sein

Perfekt tworzymy przy użyciu czasu teraźniejszego czasownika posiłkowego "**haben**" lub "**sein**", który stoi na drugiej pozycji w zdaniu i odmienia się przez osoby oraz z nieodmiennej formy Partizip II stojącej na końcu zdania.

Większość czasowników tworzy Perfekt z "**haben**", są to między innymi:

Czasowniki zwrotne

Ich habe mich sehr darüber gefreut.

Bardzo się z tego ucieszyłem.

Czasowniki modalne

Ich habe es nicht gewollt.

Nie chciałem tego.

Sie hat ins Kino gehen dürfen.

Wolno jej było iść do kina.

i inne:

Er hat viele Bücher gelesen.

On przeczytał dużo książek.

Jednak bardzo duża grupa czasowników tworzy Perfekt z "**sein**".

Są to:

a) czasowniki oznaczające ruch, kierunek np. gehen, laufen, kommen, schwimmen, reisen

Er ist schon in die Schule gegangen.

On już poszedł do szkoły.

Meine Eltern sind schon gekommen.

Moi rodzice już przyszli.

b) czasowniki oznaczające zmianę jednego stanu w drugi np. aufstehen, einschlafen, sterben

Meine Oma ist schon gestorben.

Moja babcia już umarła.

Ich bin heute sehr früh aufgestanden.

Dzisiaj bardzo wcześnie wstałem.

c) czasowniki: **sein, werden, bleiben**

Ich war dieses Jahr im Ausland gewesen.

W tym roku byłem za granicą.

Meine Schwester ist Ärztin geworden.

Moja siostra została lekarką.

Wir sind zu Hause geblieben.

Zostaliśmy w domu.

[przejdź do spisu treści](#)

Plusquamperfekt

Czas ten używany jest jako zaprzeszyły, czyli wcześniejszy w stosunku do czynności wyrażonej w czasie Imperfekt. Tworzymy go podobnie jak czas Perfekt, z tą tylko różnicą, że czasownik posiłkowy "haben" lub "sein" występuje w czasie Imperfekt (odmiana "haben" i "sein", zobacz także: Imperfekt czasowników modalnych), czyli:

Plusquamperfekt = hatte / war + Partizip II

Ich schlief den ganzen Tag (Imp.). Früher hatte ich Kaffee getrunken (Plusq).

Spałem cały dzień (Imp). Wcześniej wypilem kawę.

Es war schon dunkel. (Imp) Die Sonne war eine Stunde früher untergegangen. (Plusq.)

Było już ciemno. (Imp) Słońce zaszło godzinę wcześniej.

[przejdź do spisu treści](#)

Futur I

Futur I jest czasem przyszłym złożonym z czasownika posiłkowego "werden" w czasie teraźniejszym, stojącego na drugiej pozycji w zdaniu oraz bezokolicznika czasownika podstawowego (Infinitiv) stojącego na końcu zdania:

Futur I = werden + Infinitiv

Czasownik "werden" jeśli występuje w zdaniu jako czasownik samodzielny znaczy "stawać się, zostać" np.

Ich werde Architekt.

Zostanę architektem.

W czasie Futur I "werden" jest czasownikiem posiłkowym, służącym tylko do tworzenia czasu, traci swoje samodzielne znaczenie, nie tłumaczymy go.

Wir werden auf dich warten.

Poczekamy na ciebie. / Będziemy na ciebie czekać.

Du wirst das in der Schule lernen.

Nauczysz się tego w szkole. / Będziesz się tego uczył w szkole.

Odmiana czasownika **werden**:

ich werde	wir werden
du wirst	ihr werdet
er wird	sie werden

[przejdź do spisu treści](#)

Strony

W języku niemieckim rozróżniamy trzy strony czasownika:

- **strona czynna** - wskazuje najczęściej, że ktoś wykonuje jakąś czynność (Aktiv),
- **strona bierna** - wskazuje, że ktoś lub coś zostaje poddane czynności, sprawca czynności jest mniej ważny (Passiv),
- **strona bierna określająca stan**, w jakim ktoś lub coś się znajduje, po zakończeniu czynności (Zustandspassiv).

[przejdź do spisu treści](#)

Strona bierna

Strona bierna (**Passiv**) składa się z czasownika posiłkowego "werden"(zobacz: Futur I), który stoi na drugiej pozycji w zdaniu oraz imiesłowie czasu przeszłego (Partizip II) stojącego na końcu zdania.

Passiv = werden + Partizip II

Jeżeli chcemy wyrazić sprawcę czynności używamy przyimka **von** (D) gdy chodzi o osobę lub **durch** (A) gdy chodzi o rzecz.

Die Mutter putzt das Fenster. (Aktiv)

Matka myje okno. (str. czynna)

Das Fenster wird (von der Mutter) geputzt. (Passiv)

Okno jest myte (przez matkę). (str. bierna)

Diese Fabrik produziert gute Maschinen. (Aktiv)

Ta fabryka produkuje dobre maszyny. (str. czynna)

Gute Maschinen werden (durch diese Fabrik/von dieser Fabrik) produziert.
(Passiv)

Dobre maszyny są produkowane (przez tę fabrykę). (str. bierna)

W przypadku formy bezosobowej zaimek "**man**" zastępujemy zaimkiem "**es**", który stawiamy na początku zdania, lub go pomijamy, stawiając inną część zdania na początek.

Man spricht hier Deutsch. (Aktiv)

Es wird hier Deutsch gesprochen. (Passiv)

Hier wird Deutsch gesprochen. (Passiv)

Wszystkie te zdania znaczą: *Tutaj mówi się po niemiecku.*

Pierwsze zdanie jest wyrażone w stronie czynnej, pozostałe w biernej.

[przejdź do spisu treści](#)

Strona bierna różne czasy

Imperfekt strony biernej tworzymy stawiając czasownik "werden" w czasie Imperfekt "**wurde**" (patrz: Imperfekt czasowników modalnych).

Das Fenster wurde (von der Mutter) geputzt.

Okno było myte (przez matkę).

Perfekt : "werden" przybiera formę "**ist ... worden**" (patrz: Perfekt haben/sein), gdzie "ist" stoi na drugiej pozycji w zdaniu, a "worden" stoi na końcu zdania, za imiesłowem Partizip II czasownika podstawowego. "Worden" to skrócona forma Partizip II "geworden", używana w stronie biernej.

Das Fenster ist (von der Mutter) geputzt worden.

Okno było myte (przez matkę).

Plusquamperfekt : "werden" przybiera formę "**war...worden**".

Das Fenster war (von der Mutter) geputzt worden.

Okno było myte (przez matkę).

Futur I tworzymy używając dwa razy czasownika "**werden**". Raz, jako czasownika posiłkowego czasu Futur I, w formie odmiennej na drugiej pozycji w zdaniu i drugi raz, jako czasownika posiłkowego strony biernej w bezokoliczniku na końcu zdania.

Das Fenster wird (von der Mutter) geputzt werden.

Okno będzie myte (przez matkę).

[przejdź do spisu treści](#)

Strona bierna - czasowniki modalne

Czasowniki modalne tworzą stronę bierną tylko wtedy, gdy występują z drugim czasownikiem w zdaniu. Wtedy na pozycji drugiej stoi odmienny czasownik modalny, a na końcu zdania stoi bezokolicznik strony biernej, tzn Partizip II czasownika podstawowego + werden (w bezokoliczniku).

Passiv = Modalverb + Partizip II + werden

Alle Kinder sollen geliebt werden.

Wszystkie dzieci powinny być kochane.

Er muss bestraft werden.

On musi być ukarany.

Czas Imperfekt tworzymy stawiając czasownik modalny w czasie Imperfekt, wszystko inne pozostaje tak samo.

Alle Kinder sollten geliebt werden.

Wszystkie dzieci powinny były być kochane.

Er musste bestraft werden.

On musiał być ukarany.

[przejdź do spisu treści](#)

Strona bierna zdania złożone

W zdaniu złożonym podrzędnie w stronie biernej ważny jest szyk zdania.

Präsens (czas teraźniejszy)

Ich weiß nicht, ob der Streik fortgesetzt wird.

Nie wiem, czy strajk jest kontynuowany.

Ich weiß nicht, ob der Streik fortgesetzt werden soll.

Nie wiem, czy strajk powinien być kontynuowany.

Imperfekt

Ich weiß nicht, ob der Streik fortgesetzt wurde.

Perfekt

Ich weiß nicht, ob der Streik fortgesetzt worden ist.

Plusquamperfekt

Ich weiß nicht, ob der Streik fortgesetzt worden war.

Wszystkie trzy powyższe zdania znaczą:

Nie wiem, czy strajk był kontynuowany.

Futur I

Ich weiß nicht, ob der Streik fortgesetzt werden wird.

Nie wiem, czy strajk będzie kontynuowany.

[przejdź do spisu treści](#)

Strona bierna określająca stan

Ta forma strony biernej (Zustandspassiv) wyraża stan w jakim ktoś lub coś znajduje się po dokonaniu czynności. Zustandspassiv różni się od strony biernej czynnej tym, że tworzy się ją z czasownikiem posiłkowym "sein" (a nie "werden").

Zustandspassiv = sein + Partizip II

Porównaj:

Das Radio wird repariert. (Passiv)

Radio jest naprawiane.

Das Radio ist repariert. (Zustandspassiv)

Radio jest naprawione.

Porównaj też z czasem Perfekt:

Er hat das Auto repariert.

On naprawił radio.

[przejdź do spisu treści](#)

Tryby

W języku niemieckim oprócz trybu oznajmującego rozróżniamy tryb rozkazujący (wyrażający rozkazy, nakazy, polecenia) i tryb przypuszczający (wyrażający np. życzenia, pragnienia, możliwości, oraz stosowany w mowie zależnej)

[przejdź do spisu treści](#)

Tryb rozkazujący

Tryb rozkazujący możemy tworzyć tylko dla następujących osób:

- dla **2 os. l. poj.** tworzymy tryb rozkazujący odrzucając "-n" od bezokolicznika czasownika.

Często w mowie potocznej odrzuca się też poprzedzające "e".

Nie ma tutaj żadnego zaimka osobowego:

kommen	komm(e)!
arbeiten	arbeite!
schreiben	schreibe!
sein	sei!

W przypadku czasowników mocnych zmieniających samogłoskę {patrz: czasowniki proste}, tryb rozkazujący tworzymy od formy 2os. l.poj. poprzez odrzucenie zaimka osobowego (du) i końcówki "-st":

geben	du gibst	gib!
lesen	du liest	lies!
sprechen	du sprichst	sprich!
nehmen	du nimmst	nimm!
sich beeilen	du beeilst dich	beeile dich! (czas. zwrotne)
einsteigen	du steigst ein	steig(e) ein! (czas. rozdzielne)

Porównaj: czasowniki zwrotne, złożone

- dla **1os. l.mn.** oraz **formy grzecznościowej** tworzymy przestawiając zaimek przed czasownik:

kommen	kommen wir!	kommen Sie!
geben	geben wir!	geben Sie!
sich beeilen	beeilen wir uns!	beeilen Sie sich!
einsteigen	steigen wir ein!	steigen Sie ein!

- dla **2 os.l.mn.** tworzymy odrzucając zaimek osobowy (ihr) od tej formy.

ihr kommt	kommt!
ihr arbeitet	arbeitet!
ihr gebt	gebt!
ihr nehmt	nehmt!
ihr beeilt euch	beeilt euch!
ihr steigt ein	steigt ein!

[przejdź do spisu treści](#)

Tryb przypuszczający

Tryb przypuszczający Konjunktiv tworzymy w różnych czasach gramatycznych. Wybierz interesujący cię czas i zobacz jak tworzymy formy Konjunktiv. Kiedy należy użyć jakiej formy zobacz: Użycie trybu przypuszczającego. Forma Konditional jest formą opisową trybu przypuszczającego, stosujemy ją w przypadku dwuznaczności, pokrywania się form.

[przejdź do spisu treści](#)

Konjunktiv Präsens

Czas teraźniejszy trybu przypuszczającego tworzy się przez dodanie do tematu czasownika odpowiednich końcówek. Ważne jest, że dla wszystkich rodzajów czasowników {zobacz: czasowniki proste} Konjunktiv tworzymy regularnie (np. bez zmiany samogłoski). We wszystkich końcówkach występuje "e", 1 i 3 os. l. poj. mają takie same formy.

Pers.	machen	helfen	fahren	sein	haben	dürfen
ich	mache	helfe	fahre	sei	habe	dürfe
du	machest	helfest	fahrest	seiest	habest	dürfest
er	mache	helfe	fahre	sei	habe	dürfe
wir	machen	helfen	fahren	seien	haben	dürfen
ihr	machet	helfet	fahret	seiet	habet	dürfet
sie	machen	helfen	fahren	seien	haben	dürfen

[przejdź do spisu treści](#)

Konjunktiv Imperfekt

Czas przeszły Imperfekt trybu przypuszczającego nie ma znaczenia przeszłości. Odnosi się do teraźniejszości i przyszłości. Forma **Konjunktiv Imperfekt czasowników słabych** jest taka sama jak forma Imperfektu czasowników słabych w trybie oznajmującym.

Konjunktiv Imperfekt czasowników mocnych tworzymy dodając do formy Imperfekt czasowników mocnych trybu oznajmującego odpowiednie końcówki trybu przypuszczającego. Samogłoski **a, o, u** ulegają przegłosowi: **ä, ö, ü**.

To samo dotyczy **czasowników nieregularnych i modalnych**.

Pers.	fahren	trinken	schreiben
ich	führe	tränke	schriebe
du	führest	tränkest	schriebest
er	führe	tränke	schriebe
wir	führen	tränken	schrieben
ihr	führet	tränket	schriebet
sie	führen	tränken	schrieben

Pers.	haben	sein	werden	wissen	mögen
ich	hätte	wäre	würde	wüsste	möchte
du	hättest	wärest	würdest	wüsstest	möchtest
er	hätte	wäre	würde	wüsste	möchte
wir	hätten	wären	würden	wüssten	möchten
ihr	hättet	wäret	würdet	wüsstet	möchtet
sie	hätten	wären	würden	wüssten	möchten

[przejdź do spisu treści](#)

Konjunktiv, czasy

Konjunktiv Perfekt tworzymy używając formy Konjunktiv Präsens czasownika "haben" lub "sein" (zobacz: Perfekt haben/sein) + Partizip II .

Konjunktiv Plusquamperfekt tworzymy analogicznie, lecz używając formy Konjunktiv Imperfekt czasownika "haben" lub "sein".

Perfekt:

du habest gearbeitet

sie habe gefragt

ich sei gegangen

ihr seiet gefahren

Plusquamperfekt:

du hättest gearbeitet

sie hätte gefragt

ich wäre gegangen

ihr wäret gefahren

Konjunktiv Futur I tworzymy za pomocą formy Konjunktiv Präsens czasownika "werden" + bezokolicznik czasownika podstawowego:

du werdest arbeiten

sie werde fragen

ich werde gehen

ihr werdet fahren

[przejdź do spisu treści](#)

Konditional

Tryb Konditional jest opisową formą trybu Konjunktiv. Stosujemy go jeżeli formy trybu przypuszczającego pokrywają się z trybem oznajmującym.

Tworzymy go przy pomocy formy Konjunktiv Imperfekt czasownika werden (czyli würde) oraz bezokolicznika czasownika podstawowego.

Er arbeitete gern.

On pracował chętnie.

On pracowałby chętnie.

Używając Konditional powiemy:

Er würde gern arbeiten.

On pracowałby chętnie.

Ich habe gesagt, ich besuche dich am Morgen.

Powiedziałem, że odwiedzę cię jutro.

Powiedziałem, że odwiedziłbym cię jutro.

Używając Konditional powiemy:

Ich habe gesagt, ich würde dich morgen besuchen.

Powiedziałem, że odwiedziłbym cię jutro.

[przejdź do spisu treści](#)

Użycie trybu przypuszczającego

Różne czasy trybu Konjunktiv (np. Imperfekt) nie oznaczają przeszłości lub przyszłości (jak to jest w trybie oznajmującym) lecz jedynie określone formy. Formy te stosujemy w języku niemieckim w określonych sytuacjach:

Zdanie warunkowe potencjalne
 Zdanie warunkowe nierzeczywiste
 Zdanie porównawcze
 Konjunktiv w zdaniu prostym
 Mowa zależna

[przejdź do spisu treści](#)

Konjunktiv w zdaniu prostym

Konjunktiv Präsens używamy:

1) jako pewnego rodzaju trybu rozkazującego

Es lebe der Frieden!

Niech żyje pokój!

Seien Sie bitte so nett!

Niech pan będzie tak miły!

2) w przepisach kulinarnych, receptach, instrukcjach:

Man nehme zwei Kilo Tomaten.

Należy wziąć dwa kilo pomidorów.

Man nehme diese Tabletten drei mal täglich ein.

Należy zażyć te tabletki trzy razy dziennie.

Konjunktiv Imperfekt używamy dla oznaczenia **teraźniejszości** w:

1) w zdaniach wyrażających **możliwość** lub **przypuszczenie możliwe do spełnienia**:

Ohne dich wäre ich glücklicher.

Bez ciebie byłabym szczęśliwsza.

An deiner Stelle würde ich nicht gehen.

Na twoim miejscu nie poszedlbym.

2) w zdaniach wyrażających życzenie niemożliwe do spełnienia:

Wenn ich doch schon nach der Prüfung wäre! (Die Prüfung ist morgen).

Gdybym już był po egzaminie! (Egzamin mam jutro.)

Wenn ich doch dein Auto hätte! (Ich habe nur mein Auto.)

Gdybym miał twoje auto! (Mam tylko swoje auto.)

Powyższe zdania zaczynają się od "wenn" (gdy), a w środku często występuje partykuła "doch". Zdania te mogą mieć też inną formę i zaczynać się od czasownika:

Wäre ich doch schon nach der Prüfung!

Hätte ich doch dein Auto!

3) w formie grzecznościowej bardzo uprzejmie:

Könntest du mir bitte helfen?

Czy mógłbyś mi pomóc?

Dürfte ich Sie etwas fragen?

Czy wolno by mi było o coś zapytać?

Konjunktiv Plusquamperfekt używamy dla oznaczenia przeszłości w:

zdaniach wyrażających życzenie

Wenn er doch mehr gearbeitet hätte! (Er hat nicht viel gearbeitet.)

Hätte er doch mehr gearbeitet!

Gdyby on (był) więcej pracował!

Wenn sie damals doch gekommen wäre! (Sie ist damals nicht gekommen.)

Wäre sie damals doch gekommen!

Gdyby ona (była) wtedy przyszła!

[przejdź do spisu treści](#)

Mowa zależna

Mowę zależną stosujemy, gdy chcemy przytoczyć czyjeś słowa. Bezpośrednie słowa danej osoby nazywamy mową niezależną i umieszczamy je w cudzysłowie. Przy zamianie mowy niezależnej na mowę zależną używamy następujące formy Konjunktiv:

mowa niezależna (tryb oznajmujący)	mowa zależna (tryb przypuszczający)
czas teraźniejszy Präsens	Konjunktiv Präsens (Imperfekt)
czas przeszły Imperfekt, Perfekt, Plusquamperfekt	Konjunktiv Perfekt (Plusquamperfekt)
czas przyszły Futur I	Konjunktiv Futur (Konditional)
tryb rozkazujący	sollen, müssen, mögen, dürfen

Form w nawiasach używamy, gdy forma trybu Konjunktiv pokrywa się z trybem oznajmującym. Przytaczając czyjeś słowa stosujemy zdania ze spójnikami "dass" (że) lub "ob" (czy). Spójniki te możemy jednak opuścić, ale wtedy zmienia się szyk zdania. Trzeba też pamiętać o zmianie osoby.

Er sagte: "Ich fahre mit dir".

Er sagte, dass er mit mir fahre

Er sagte, er fahre mit mir.

Sie sagten: "Wir haben viel Zeit".

Sie sagten, sie hätten viel Zeit.

Er fragte: "War das deine Tasche?"

Er fragte, ob das meine Tasche gewesen sei (gewesen wäre)

"Ist das deine Tasche gewesen?"

"War das deine Tasche gewesen?"

Er sagte: "Ich werde Medizin studieren".

Er sagte, er werde (würde) Medizin studieren.

Er sagte: "Sprich lauter".

Er sagte, ich soll lauter sprechen.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdania

W języku niemieckim bardzo ważny jest szyk zdania, czyli miejsce poszczególnych wyrazów w zdaniu. W zależności od tego, jaki jest to typ zdania, wyrazy mają określony szyk.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie twierdzące

Jedną z najważniejszych zasad języka niemieckiego mówi, że czasownik w zdaniu prostym twierdzącym stoi zawsze na drugiej pozycji, niezależnie od tego, co stoi wcześniej.

Ich gehe um 9 Uhr nach Hause.

Idę do domu o godz. 9.

W zależności od tego, co chcemy zaakcentować, możemy też powiedzieć:

Um 9 Uhr gehe ich nach Hause.

Nach Hause gehe ich um 9 Uhr.

Jeżeli w zdaniu czasownik podstawowy występuje z czasownikiem posiłkowym (zobacz: Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I, Strona bierna), to na drugiej pozycji stoi odmienny czasownik posiłkowy. To samo dotyczy czasowników modalnych (zobacz: Czasowniki modalne)

Ich muss um 9 Uhr nach Hause gehen.

Ich bin um 9 Uhr nach Hause gegangen.

Ich werde um 9 Uhr nach Hause gehen.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie przeczące

W języku niemieckim są 3 rodzaje przeczeń: **nein**, **nicht** i **kein**.

Wszystkie one w języku polskim znaczą "nie".

"**Nein**" odnosi się do całego zdania i występuje samodzielnie lub przed zdaniem, które zaprzecza.

Arbeitest du?

Nein.

"**Nicht**" odnosi się również do całego zdania, i wtedy występuje po czasowniku. Może też przeczyć części zdania i wtedy stoi przed tą częścią. Nigdy jednak nie występuje samodzielnie.

Nein, ich arbeite nicht.

Arbeitest du viel?

Nein, ich arbeite nicht viel.

"**Kein**" jest przeczeniem do rzeczownika z rodzajnikiem nieokreślonym. "Kein" odmienia się tak jak rodzajnik nieokreślony (zobacz: Odmiana rzeczownika).

Das ist ein Heft. Das ist kein Heft.

To jest zeszyt. To nie jest zeszyt.

Das ist eine Lampe. Das ist keine Lampe.

To jest lampa. To nie jest lampa.

Ich habe einen Hund. Ich habe keinen Hund.

Mam psa. Nie mam psa.

Er hilft einer Frau. Er hilft keiner Frau.

On pomaga pewnej pani. On nie pomaga żadnej pani.

Jeżeli w pytaniu występuje przeczenie, to odpowiadając "nein" potwierdzamy zdanie, a jeśli chcemy zaprzeczyć odpowiadamy "doch" (odpowiednik "ja").

Gehst du nicht ins Kino?

Czy nie idziesz do kina?

Nein, ich gehe nicht.

Nie, nie idę.

Doch, ich gehe.

Tak, idę.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie pytające

Pytania dzielimy na dwie grupy: o rozstrzygnięcie i o uzupełnienie.

- pytanie o rozstrzygnięcie jest to takie pytanie, które wymaga odpowiedzi "tak" albo "nie"

W języku polskim pytania te zaczynają się od słowa "czy", w języku niemieckim tworzymy je poprzez inwersję, czyli przestawienie czasownika na pierwszą pozycję w zdaniu.

Wohnst du in Berlin?

Czy ty mieszkasz w Berlinie?

Möchtest du einen Tee?

Czy chciałbyś herbatę?

- pytanie o uzupełnienie wymaga w odpowiedzi uzupełnienia tego o co pytamy

Może się ono zaczynać od następujących słów pytających:

wer?	kto?
was?	co?
wie?	jak?
wo?	gdzie?
wohin?	dokąd?
woher?	skąd?
wann?	kiedy?
warum?	dłaczego?
wie viel?	ile?
wessen?	czyj?
wem?	komu?

Na drugiej pozycji, czyli zaraz po słowie pytającym stoi czasownik.

Wer ist das?

Kto to jest?

Was machst du?

Co ty robisz?

Wohin gehst du?

Dokąd idziesz?

Warum bist du noch nicht im Bett?

Dłaczego jeszcze nie jesteś w łóżku?

Jest jeszcze pewien rodzaj pytań, gdzie słowo pytające występuje z przyimkiem. Zobacz: Przysłowki zaimkowe

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie współrzędnie złożone

Zdanie złożone współrzędnie składa się z dwóch lub więcej zdań głównych, tzn. równych sobie. Każde z tych zdań może istnieć samodzielnie. Zdania te mogą występować bez spójnika, oddzielone przecinkiem lub ze spójnikiem.

Ich bin krank. Ich bleibe zu Hause.

Ich bin krank, ich bleibe zu Hause.

Jestem chory, zostanę w domu.

Ich bin krank und ich bleibe zu Hause.

Jestem chory i zostanę w domu.

Ich gehe nicht spazieren. Es ist sehr kalt.

Ich gehe nicht spazieren, es ist sehr kalt.

Nie idę na spacer, jest bardzo zimno.

Ich gehe nicht spazieren, denn es ist sehr kalt.

Nie idę na spacer, ponieważ jest bardzo zimno.

Spójniki zdań współrzędnych możemy podzielić na dwie grupy:

- **und** (i, a), **aber** (ale), **denn** (ponieważ), **oder** (albo), **sondern** (lecz), **doch** (jednak)

Po tych spójnikach stosujemy prosty szyk zdania, z czasownikiem na drugiej pozycji.

Ich bin schon um 10 Uhr zurückgekommen, aber meine Mutter war nicht zufrieden.

Wróciłam już o godz.10, ale moja mama była niezadowolona.

Bleibst du hier, oder gehst du mit?

Zostajesz tutaj, czy idziesz z nami?

- **dann** (potem, następnie), **deshalb** (dlatego), **sonst** (w przeciwnym razie), **trotzdem** (mimo to)

Po tych spójnikach stosujemy szyk przestawny polegający na tym, że czasownik stoi zaraz po spójniku.

Ich warte noch eine Stunde, dann gehe ich nach Hause.

Czekam jeszcze godzinę, potem idę do domu.

Ich habe schon den Film gesehen, deshalb gehe ich nicht mit euch.

Widziałam już ten film, dlatego nie idę z wami.

Beeile dich, sonst kommen wir zu spät.

Pospiesz się, w przeciwnym razie przyjdziemy za późno.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie podrzędnie złożone

Zdanie podrzędne jest zdaniem pobocznym, określającym zdanie główne. Rozpoczyna się od spójnika i ma swój własny szyk zwany szykiem zdania pobocznego. Polega on na tym, że odmienna forma czasownika, która w zdaniu prostym stała na drugiej pozycji, w zdaniu podrzędnym stoi na końcu. Zdanie podrzędne może też stać przed zdaniem głównym i wtedy zdanie główne rozpoczyna się od czasownika.

Er muss mit dem Bus fahren, weil sein Auto kaputt ist.

On musi jechać autobusem, ponieważ jego auto jest zepsute.

Weil sein Auto kaputt ist, muss er mit dem Bus fahren.

Ponieważ jego auto jest zepsute, musi jechać autobusem.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie dopełnieniowe

Zdania dopełnieniowe zaczynają się najczęściej od spójników **dass** (że) i **ob** (czy). Rolę spójników mogą też pełnić wyrazy pytające np. **wann**, **wer**, **wohin**... (zobacz: Zdanie pytające).

Er behauptet, dass ich die schönste Frau bin.

On uważa, że jestem najpiękniejszą kobietą.

Der Lehrer fragt, ob ich die Hausaufgabe gemacht habe.

Nauczyciel pyta, czy zrobię zadanie domowe.

Sie wollte wissen, wann ich zurückkomme.

Ona chciała wiedzieć, kiedy wrócę.

Der Zeuge erzählt, was hier passiert ist.

Świadek opowiada, co się tutaj wydarzyło.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie przydawkowe

Zdanie przydawkowe określa rzeczownik zdania głównego i stoi bezpośrednio za tym rzeczownikiem. Zdanie to zaczyna się ono od zaimków względnych. Oto odmiana zaimków względnych.

Kasus	m	f	n	Pl.
N	der	die	das	die
G	dessen	deren	dessen	deren
D	dem	der	dem	denen
A	den	die	das	die

Po zaimkach **deren** i **dessen** rzeczownik występuje bez rodzajnika.

Das ist der Mann, der mir gefällt.

To jest mężczyzna, który mi się podoba.

Der Mann, den ich kennen gelernt habe, ist sehr interessant.

Mężczyzna, którego poznałam jest bardzo interesujący.

Das ist die Frau, deren Tochter mit mir in die Schule geht.

To jest kobieta, której córka chodzi ze mną do szkoły.

Die Leute, denen ich geholfen habe, waren sehr nett.

Ludzie, którym pomogłem byli bardzo mili.

Zdanie przydawkowe może się też zaczynać od zaimka względnego z przyimkiem (zobacz: Przyimek).

Ich habe gestern den Mann, von dem du mir erzählst hast, auf der Straße gesehen.

Widziałam wczoraj na ulicy mężczyznę, o którym mi opowiadałaś.

Der Mann, mit dessen Sohn du gesprochen hast, ist mein Direktor.

Mężczyzna, z którego synem rozmawiałeś jest moim dyrektorem.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie czasowe

Zdania czasowe odpowiadają na pytania: wann? (kiedy), seit wann? (od kiedy), bis wann? (do kiedy), wie lange? (jak długo), wie oft? (jak często).

Zdania czasowe możemy podzielić na te, w których występuje następstwo czasów i te, w których ono nie występuje:

Zdania z następstwem czasów
Zdania bez następstwa czasów

[przejdź do spisu treści](#)

Zdania z następstwem czasów

- **nachdem** - przy użyciu tego spójnika musimy przestrzegać ścisłej reguły następstwa czasów

zdanie poboczne, czynność wcześniejsza	zdanie główne, czynność późniejsza
Plusquamperfekt	Imperfekt (ewent. Perfekt)
Perfekt	Präsens (Futur I)

Nachdem ich gebadet hatte, ging ich aus dem Haus heraus.

Ich ging aus dem Haus heraus, nachdem ich gebadet hatte.

Po wykąpaniu się wyszedłem z domu.

Nachdem ich gebadet habe, gehe ich aus dem Haus heraus.

Ich gehe aus dem Haus heraus, nachdem ich gebadet habe.

Po wykąpaniu się wychodzę z domu.

- **seitdem** (od czasu gdy), **bevor** (zanim) - w zdaniach z tymi spójnikami użycie następstwa czasów jest możliwe, ale niekonieczne.

Seitdem ich studiere, lese ich auch mehr.

Ich lese mehr, seitdem ich studiere.

Odkąd studiuję, więcej też czytam.

Seitdem er weggefahren ist, bin ich sehr allein.

Ich bin sehr allein, seitdem er weggefahren ist.

Odkąd on wyjechał, jestem bardzo samotna.

Bevor wir ins Ausland fahren, reparieren wir das Auto.

Wir reparieren das Auto, bevor wir ins Ausland fahren.

Zanim wyjedziemy za granicę, naprawimy auto.

Bevor wir ins Ausland gefahren waren, reparierten wir das Auto.

Wir reparierten das Auto, bevor wir ins Ausland gefahren waren.

Zanim wyjechaliśmy za granicę, naprawiliśmy auto.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdania bez następstwa czasów

- **als, wenn** - oba spójniki znaczą *gdy*. **Als** używamy przy czynności jednorazowej w przeszłości, w pozostałych wypadkach używamy **wenn**.

Ich besuchte ihn, als er krank war.

Als er krank war, besuchte ich ihn.

Odwiedziłem go, gdy był chory.

Ich besuchte ihn, wenn (immer wenn) er krank war.

(Immer) wenn er krank war, besuchte ich ihn.

Odwiedzałem go, gdy (zawsze gdy) był chory.

W pierwszym zdaniu wyrażamy czynność jednorazową w przeszłości. W drugim zdaniu, czynność wielokrotną w przeszłości.

Ich werde ihn besuchen, wenn er krank ist.

Wenn er krank ist, werde ich ihn besuchen.

Odwiedzę go, gdy będzie chory.

- **während** - spójnik wyrażający równoczesne działanie

Während ich gegessen habe, habe ich ferngesehen.

Ich habe ferngesehen, während ich gegessen habe.

Podczas kiedy jadłem, oglądałem telewizję.

Sie hörte Radio, während er ein Buch las.

Er las ein Buch, während sie Radio hörte.

Ona słuchała radia, podczas gdy on czytał książkę.

- **solange** (dopóki), **bis** (aż, do czasu gdy)

Solange sie krank ist, muss sie die Tabletten einnehmen.

Sie muss die Tabletten einnehmen, solange sie krank ist.

Dopóki jest chora, musi zażywać tabletki.

Ich warte, bis du kommst.

Poczekam, aż przyjdiesz.

Powyższego zdania logicznie nie można zacząć od spójnika "bis". Nie jest to jednak całkiem niemożliwe:

Bis ich Fieber habe, bleibe ich im Bett.

Dopóki mam gorączkę, zostanę w domu.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie celowe

Zdanie celowe odpowiada na pytania: wozu? (po co), zu welchem Zweck? (w jakim celu). Rozpoczyna się od spójnika **damit** (ażeby, żeby). Zawsze zaczynamy od zdania głównego.

Er arbeitet viel, damit seine Familie viel Geld hat.

On dużo pracuje, żeby jego rodzina miała dużo pieniędzy.

Jeżeli w obu zdaniach występuje ten sam podmiot (ta sama osoba jest sprawcą czynności), to zamiast **damit** używamy spójnika złożonego **um...zu** + **bezokolicznik**.

Er arbeitet, damit er viel Geld hat.

Er arbeitet, um viel Geld zu haben.

On pracuje, aby mieć dużo pieniędzy.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie warunkowe

Zdania warunkowe odpowiadają na pytania: unter welcher Bedingung? (pod jakim warunkiem), in welchem Fall? (w jakim przypadku). Spójnikami występującymi w tym zdaniu są: **wenn, falls** (*jeśli, jeżeli, w razie gdy*). Najczęściej zdanie to rozpoczyna się od zdania podrzędnego, nie jest to jednak regułą, może być również zdaniem bezspójnikowym, jednak wtedy zmienia się jego szyk. Zdania warunkowe dzielimy w zależności od tego, czy spełnienie warunku jest możliwe, czy nie:

Zdanie warunkowe rzeczywiste

Zdanie warunkowe potencjalne

Zdanie warunkowe nierzeczywiste

W pierwszym typie zdań używamy trybu oznajmującego, w dwóch pozostałych używamy trybu przypuszczającego.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie warunkowe rzeczywiste

Zdanie to wyraża rzeczywistość, realną sytuację, używamy w nim trybu oznajmującego.

Wenn es nicht regnet, machen wir einen Ausflug.

Wir machen einen Ausflug, wenn es regnet.

Jeśli nie będzie padać, pojedziemy na wycieczkę.

Geh schlafen, wenn du müde bist.

Wenn du müde bist, geh schlafen.

Idź spać, jeśli jesteś zmęczony.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie warunkowe potencjalne

Jest to zdanie wyrażające warunek lub życzenie odnoszące się do teraźniejszości lub przyszłości i dlatego możliwe do spełnienia. W obu zdaniach: głównym i podrzędnym używamy obowiązkowo trybu przypuszczającego w czasie Imperfekt Konjunktiv Imperfekt lub trybu Konditional.

Wenn er Zeit hätte, ginge er spazieren.

Ich ginge spazieren, wenn ich Zeit hätte.

Hätte er Zeit, ginge er spazieren.

Gdyby miał czas, poszedłby na spacer.

Wenn ich Durst hätte, würde ich eine Cola trinken.
 Ich würde eine Cola trinken, wenn ich Durst hätte.
 Hätte ich Durst, würde ich eine Cola trinken.

Gdyby mi się chciało pić, wypiłbym colę.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie warunkowe nierzeczywiste

Zdanie to wyraża warunek lub życzenie odnoszące się do przeszłości i niemożliwe do spełnienia. W obu zdaniach: głównym i podrzędnym używamy obowiązkowo trybu przypuszczającego Konjunktiv Plusquamperfekt (zobacz: Konjunktiv, czasy). Często w tym zdaniu występują słowa:

damals (wtedy), beinahe (prawie, o mało co), fast (prawie).

Wenn ich damals mehr gelernt hätte, hätte ich die Prüfung bestanden.
 Ich hätte die Prüfung bestanden, wenn ich damals mehr gelernt hätte.
 Hätte ich damals mehr gelernt, hätte ich die Prüfung bestanden.

Gdybym był się wtedy więcej uczył, zdałbym ten egzamin.

Wenn es nicht so spät gewesen wäre, hätte ich dich besucht.
 Ich hätte dich besucht, wenn es nicht so spät gewesen wäre.
 Wäre es nicht so spät, hätte ich dich besucht.

Gdyby nie było (wtedy) tak późno, odwiedziłbym cię.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie przyczynowe

Zdanie to odpowiada na pytania: warum? weshalb? aus welchem Grunde? (dlaczego, z jakiego powodu) i rozpoczyna się od spójnika **weil** lub **da** (ponieważ). Spójnika **da** używamy kiedy zdanie podrzędne stoi jako pierwsze, przez zdaniem głównym.

Er hat Bauchschmerzen, weil er zu viel gegessen hat.

Boli go brzuch, ponieważ zjadł za dużo.

Da er zu viel gegessen hat, hat er Bauchschmerzen.

Ponieważ zjadł za dużo, boli go brzuch.

W zdaniu przyczynowym możemy też użyć spójnika **denn**. (Zobacz: Zdanie współrzędnie złożone), zmienia się wtedy szyk zdania, powstaje zdanie proste.

Er hat Bauchschmerzen, denn er hat zu viel gegessen.

Boli go brzuch, ponieważ za dużo zjadł.

Wir sind ins Restaurant gegangen, weil unsere Mutter nichts gekocht hat.

Wir sind ins Restaurant gegangen, denn unsere Mutter hat nichts gekocht.

Da unsere Mutter nichts gekocht hat, sind wir ins Restaurant gegangen.

Ponieważ nasza mama nic nie ugotowała, poszliśmy do restauracji.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie okolicznikowe sposobu

Zdanie to odpowiada na pytania: wie? (jak), auf welche Weise? (w jaki sposób). Zdanie sposobu o treści twierdzącej rozpoczyna się od spójników: **indem**, (ew. **dadurch dass**), natomiast zdanie o treści przeczącej od spójników: **ohne dass**, **anstatt dass**.

Ich erhole mich, indem ich viel spaziere.

Odpoczywam dużo spacerując.

Ich erhole mich, dadurch, dass ich viel spaziere.

Odpoczywam przez to, że dużo spaceruję.

Zdania ze spójnikiem **indem** tłumaczymy najczęściej używając imiesłowu polskiego (czasownika zakończonego na "-ąc", "-łszy", "-wszy").

Er kam am schnellsten, indem er ein Taxi nahm.

Przyjechał najszybciej wziąwszy taksówkę.

- **anstatt dass** znaczy *zamiast*. Jeżeli podmiot (sprawca czynności) w zdaniu podrzędnym jest taki sam jak w zdaniu głównym, to używamy konstrukcji **anstatt ... zu + bezokolicznik**

Er langweilt sich, anstatt dass er arbeitet.

Er langweilt sich, anstatt zu arbeiten.

On się nudzi zamiast pracować.

Er legt die Hose auf den Stuhl, anstatt sie in den Schrank zu hängen.

On kładzie spodnie na krzesło, zamiast powiesić je w szafie.

- **ohne dass** wyraża, że coś co oczekiwaliśmy nie nastąpiło. Jeżeli w obu zdaniach występuje ten sam podmiot, to używamy konstrukcji **ohne ... zu + bezokolicznik**.

Sie geht nach Hause, ohne dass sie sich verabschiedet hat.

Sie geht nach Hause, ohne sich verabschiedet zu haben.

Ona idzie do domu nie pożegnawszy się.

Ich bin weggegangen, ohne dass sie mich bemerkt haben.

Wyszłam, oni mnie nie zauważyli. (nie będąc zauważona)

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie porównawcze

rzeczywiste

- Jeżeli porównujemy takie same wielkości lub jakości, używamy spójnika **so (ebenso) ... wie** (tak...jak)

Du bist immer so (ebenso) schön, wie du früher warst.

Jesteś nadal tak (taksamo) piękna, jak byłaś kiedyś.

- Jeżeli porównujemy różne wielkości lub jakości, używamy spójnika **als (niż)**

Du bist heute noch schöner als du früher warst.

Dzisiaj jesteś jeszcze piękniejsza, niż byłaś wczoraj.

- spójnik **je ... desto** (im...tym) wymaga określonego szyku zdania:

Po **je** następuje przymiotnik w stopniu wyższym, czasownik na końcu zdania, w drugim zdaniu mamy następujący szyk: **desto**, przymiotnik (lub przysłówek) w stopniu wyższym, czasownik, reszta zdania.

Je höher wir fliegen, desto weniger sieht man.

Im wyżej lecimy, tym mniej widać.

Je mehr du lernst, desto bessere Noten bekommst du.

Im więcej się uczysz, tym lepsze oceny dostajesz.

nierzeczywiste

W zdaniu nierzeczywistym stosujemy tryb przypuszczający Konjunktiv. Jeżeli zdania występują w tym samym czasie stosujemy Konjunktiv Imperfekt, jeżeli w czasie przeszłym Konjunktiv Plusquamperfekt (zobacz: Konjunktiv, czasy). Spójnikiem tych zdań jest **als** lub **als ob** (jak gbyby).

Er sieht so aus, als ob er krank wäre.

Er sieht so aus, als wäre er krank.

On wygląda jakby był chory.

Sie spricht so gut Englisch, als ob sie eine Engländerin wäre.

Sie spricht so gut Englisch, als wäre sie eine Engländerin.

Ona mówi tak dobrze po angielsku, jakby była Angielką.

Sie kennt die Stadt so gut, als ob sie schon früher hier gewesen wäre.

Sie kennt die Stadt so gut, als wäre sie schon früher hier gewesen.

Ona tak dobrze zna to miasto, jakby tu już wcześniej była.

[przejdź do spisu treści](#)

Zdanie przyzwalające

Jest to zdanie odpowiadające na pytanie: trotz welcher Bedienung? (pomimo czego). Zaczyna się od spójnika **obwohl** (*choć*) lub **trotzdem** (*pomimo, to*). Po spójniku **trotzdem** zdanie występuje w szyku prostym (zobacz: Zdanie współrzędnie złożone)

Er arbeitet noch, obwohl er schon müde ist.

Obwohl er schon müde ist, arbeitet er schon.

Chociaż jest już zmęczony, dalej pracuje.

Er ist schon müde, trotzdem arbeitet er schon.

On jest już zmęczony, pomimo to pracuje.

Sie kaufte sich noch eine Bluse, obwohl sie sehr wenig Geld hatte.

Obwohl sie sehr wenig Geld hatte, kaufte sie sich noch eine Bluse.

Chociaż ona ma mało pieniędzy kupiła sobie bluzkę.

Sie hatte sehr wenig Geld, trotzdem kaufte sie sich noch eine Bluse.

Ona ma mało pieniędzy, pomimo to kupiła sobie bluzkę.

[przejdź do spisu treści](#)

Tabela czasowników mocnych

Tabela ukazuje tylko najważniejsze, najczęściej używane czasowniki mocne.

Odmiany tej należy nauczyć się na pamięć.

beginnen	begann	begonnen
bieten	bot	geboten
binden	band	gebunden
bitten	bat	gebeten
bleiben	blieb	geblieben s.
brechen	brach	gebrochen
brennen	brannte	gebrannt
bringen	brachte	gebracht
denken	dachte	gedacht
empfehlen	empfohl	empfohlen
entscheiden	entschied	entschieden
essen	aß	gegessen
fahren	fuhr	gefahren s.
fallen	fiel	gefallen s.
fangen	fing	gefangen
finden	fand	gefunden
fliegen	flog	geflogen s.
frieren	fror	gefroren
geben	gab	gegeben
gehen	ging	gegangen s.
gelingen	gelang	gelungen s.
geschehen	geschah	geschehen s.
gewinnen	gewann	gewonnen
greifen	griff	gegriffen
halten	hielt	gehalten
hängen	hing	gehangen
heben	hob	gehoben
heißen	hieß	geheißen
helfen	half	geholfen

klingen	klang	geklungen
kennen	kannte	gekannt
kommen	kam	gekommen s.
laden	lud	geladen
lassen	ließ	gelassen
laufen	lief	gelaufen s.
leihen	lieh	geliehen
lesen	las	gelesen
liegen	lag	gelegen
lügen	log	gelogen
nehmen	nahm	genommen
nennen	nannte	genannt
raten	riet	geraten
rennen	rannte	gerannt s.
rufen	rief	gerufen
schaffen	schuf	geschaffen
schießen	schoß	geschossen
schlafen	schlief	geschlafen
schlagen	schlug	geschlagen
schließen	schloss	geschlossen
schreiben	schrieb	geschrieben
schreien	schrie	geschrien
senden	sandte	gesandt
streiten	stritt	gestritten
schwimmen	schwamm	geschwommen s.
sehen	sah	gesehen
sein	war	gewesen s.
singen	sang	gesungen
sitzen	saß	gesessen
sprechen	sprach	gesprochen
springen	sprang	gesprungen s.
stehen	stand	gestanden
steigen	stieg	gestiegen s.
streiten	stritt	gestritten

tragen	trug	getragen
treffen	traf	getroffen
trinken	trank	getrunken
tun	tat	getan
vergessen	vergaß	vergessen
verlieren	verlor	verloren
verzeihen	verzieh	verziehen
wachsen	wuchs	gewachsen s.
waschen	wusch	gewaschen
wenden	wandte	gewandt
werden	wurde	geworden s.
wissen	wusste	gewusst
ziehen	zog	gezogen

[przejdź do spisu treści](#)